

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ МОЛОДІ В ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

© 2016 НАЗАРОВА Г. В., КАСЬМІН Д. С.

УДК 331.5222

Назарова Г. В., Касьмін Д. С. Особливості функціонування ринку праці молоді в інституціональному середовищі

Метою статті є дослідження теоретичних передумов функціонування ринку праці молоді в інституціональному середовищі та виокремлення на їх основі складових інституціональної структури зазначеного ринку. Проаналізовано основні підходи до формування складових та інфраструктури ринку праці молоді, оскільки за своєю сутністю більшість елементів інфраструктури водночас виступають і як суб'єкти самого ринку праці, і як об'єкти, що забезпечують його функціонування. Обґрунтовано, що ринок праці молоді слід розглядати з точки зору інституціоналізму, адже соціально-економічні відносини, які відбуваються на ринку праці молоді, спираються на прихований фундамент контрактних відносин. Наведено теоретичні напрацювання авторів щодо інституціональної структури ринку праці молоді. До складових структури запропоновано віднести такі: суб'єкти ринку праці молоді, система державних і недержавних інститутів, а також неформальні інститути. Розвиток державних і недержавних інститутів вплине на зниження прихованого безробіття серед молоді, а державна політика на ринку праці і, зокрема, ринку праці молоді стимулюватиме процес прискореного становлення формальних недержавних інститутів.

Ключові слова: ринок праці молоді, інституціональне середовище, соціально-трудова відносина, інститути ринку праці молоді.

Рис.: 2. Табл.: 1. Бібл.: 31.

Назарова Галина Валентинівна – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри управління персоналом та економіки праці, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: gnazarova@i.ua

Касьмін Денис Сергійович – викладач кафедри управління персоналом та економіки праці, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: denys.kasmin@hneu.net

УДК 331.5222

Назарова Г. В., Касьмін Д. С. Особенности функционирования рынка труда молодежи в институциональной среде

Целью статьи является исследование теоретических предпосылок функционирования рынка труда молодежи в институциональной среде и выделение на их основе составляющих институциональной структуры указанного рынка. Проанализированы основные подходы к формированию составляющих и инфраструктуры рынка труда молодежи, поскольку по своей сути большинство элементов инфраструктуры одновременно выступают и в качестве субъектов самого рынка труда, и в качестве объектов, обеспечивающих его функционирование. Обосновано, что рынок труда молодежи следует рассматривать с точки зрения институционализма, ведь социально-экономические отношения происходящие на рынке труда молодежи, опираются на скрытый фундамент контрактных отношений. Приведены теоретические наработки авторов по институциональной структуре рынка труда молодежи. К составляющим структуры предложено отнести такие: субъекты рынка труда молодежи, система государственных и негосударственных институтов, а также неформальные институты. Развитие государственных и негосударственных институтов повлияет на снижение скрытой безработицы среди молодежи, а государственная политика на рынке труда и, в частности, рынка труда молодежи будет стимулировать процесс ускоренного становления формальных негосударственных институтов.

Ключевые слова: рынок труда молодежи, институциональная среда, социально-трудова відносина, інститути ринку праці молоді.

Рис.: 2. Табл.: 1. Библ.: 31.

Назарова Галина Валентиновна – доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой управления персоналом и экономики труда, Харьковский национальный экономический университет им. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: gnazarova@i.ua

Касьмин Денис Сергеевич – преподаватель кафедры управления персоналом и экономики труда, Харьковский национальный экономический университет им. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: denys.kasmin@hneu.net

UDC 331.5222

Nazarova G. V., Kasmin D. S. Features of Functioning of the Youth Labor Market in the Institutional Environment

The article is aimed at studying the theoretical prerequisites of functioning of the youth labor market in the institutional environment and allocating on its basis the components of the institutional structure of the specified market. The article analyzes the main approaches to formation of both the constituents and infrastructure of the youth labor market, since by their nature most infrastructures are at the same time the labor market actors and the objects to ensure its functioning. It is substantiated that the youth labor market should be considered from the perspective of institutionalism, because the socio-economic relations occurring in the youth labor market rely on the hidden foundation of contractual relations. Theoretical achievements of the authors as to the institutional structure of the youth labor market have been provided. It is proposed to include in the constituents of structure the following: youth labor market actors, system of public and private institutions, as well as informal institutions. Development of both public and private institutions will impact the reduction of hidden unemployment among youth, public policies in the labor market and, in particular, the youth labor market will stimulate the process of accelerated formation of formal non-State institutions.

Keywords: youth labor market, institutional environment, social-labor relations, youth labor market institutions.

Fig.: 2. Tabl.: 1. Bibl.: 31.

Nazarova Galina V. – D. Sc. (Economics), Professor, Head of the Department of Human Resource Management and Labour Economics, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economic (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: gnazarova@i.ua

Kasmin Denys S. – Lecturer of the Department of Personnel Management and Labour Economics, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economic (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: denys.kasmin@hneu.net

У сучасних умовах функціонування ринкових відносин і впливу процесу глобалізації світовий ринок праці зазнає значних змін, еволюційні процеси в економічному середовищі сприяють трансформації існуючих економічних систем, які приводять до інституціональних змін. Економіка не вперше переживає такі зміни, адже вони з певною періодичністю відбуваються в техніці, технології, організації виробництва, економічних відносинах, які забезпечують зростання продуктивності праці, реалізацію потреб населення, розвитку людини.

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується стрімким поширенням процесів глобалізації та трансформації в соціально-економічній сфері, найбільш чутливим сегментом якої є ринок праці. Існуюча система соціально-трудових відносин на ринку праці України та в особливості ринку праці молоді не завжди гнучко реагує на виклики цих змін. Дані процеси заслуговують на особливу увагу, адже «зайнятість» розглядається як соціально-економічна категорія, яка проявляється в економічному та соціальному аспектах. Зайнятість перейшла в систему категорії «ринок» і стала її складовою, відбиваючи особливості ринкових відносин. Період ринкових перетворень в Україні збігся з кризовим станом економіки, який залишився у спадок від колишнього СРСР, та віддзеркалив цей стан у зайнятості населення. Розвиваючи національний ринок праці згідно із соціально орієнтованою ринковою економікою й сприяючи збалансованому та ефективному його функціонуванню, а також створення умов для продуктивної зайнятості, важливим є висвітлення та дослідження його проблем.

Теоретично-методичними і практичними аспектам аналізу процесу формування, розвитку, функціонування та регулювання ринку праці займалися як зарубіжні, так і вітчизняні науковці. Фундамент вчення про ринок праці, з теоретичної точки зору, був закладений у класичній, неокласичній школах, кейнсіанстві, монетаризмі та інституціоналізмі, а саме – сутність та теоретичний аспект регулювання ринку праці у своїх працях розглянули такі вчені, як У. Петті, Ф. Кене, Т. Мальтус, А. Сміт, Ф. Рікардо, К. Маркс; основні положення державного регулювання ринку праці викладені в працях А. Маршалла, А. Пігу, Дж. Кейнса, П. Самуельсона, М. Фрідмена, Дж. Гелбрейта, А. Філіпса, А. Оукена.

Дослідженням теоретично-методичних аспектів проблем ринку праці та соціально-економічними відносинами займалися такі вчені, як С. Васін, А. Бичков, В. Буланов, М. Винокуров та інші.

Сучасними дослідниками, що займалися вивченням теоретично-методичних аспектів проблем ринку праці, є В. Пономаренко, М. Кизим, О. Раєвнева, Г. Назарова, Л. Гриневиц, О. Зірко, Г. Завіновської, В. Калина, А. Колот, П. Мазурок [1–7]; О. Єгоршин у своїй праці [8] розглянув теоретичні основи ринку трудових ресурсів та форм його державного регулювання; А. Рофе [9] займався вивченням теоретичних і прикладних аспектів дослідження ринку праці, вивченням проблем зайнятості населення та безробіття; О. Волкова, Е. Лібанова, М. Денисенко [10–12] вивчали проблеми формування ринку праці в сучасних умовах розвитку економіки України; В. Онікієнко, Л. Ткаченко, Л. Ємельяненко [13]

проаналізували тенденції та рівномірність сегментарного розвитку ринку праці тощо.

Метою статті є дослідження теоретичних передумов функціонування ринку праці молоді в інституціональному середовищі та виокремлення на їх основі складових інституційної структури ринку праці молоді.

Аналіз ринку праці молоді є об'єктивно необхідним, оскільки він дозволяє не тільки отримати інформацію про стан тенденції зміни його основних елементів, але й сформулювати уявлення про: процеси, що відбуваються на ньому, взаємозв'язок його основних факторів та ін. Це, своєю чергою, забезпечить обґрунтованість та дієвість державного регулювання та створення ефективного інституційного середовища у якому функціонує ринок праці молоді.

Однак у сучасній науковій літературі не існує єдиного підходу щодо аналізу структури ринку праці, а особливо ринку праці молоді. Згідно з найпоширенішим підходом до основних елементів ринку праці відносять: попит і пропозицію робочої сили, ціну праці, конкуренцію. Відповідно до іншого підходу елементами функціонування ринку праці виступають: попит (визначення потреби у робочій силі), пропозиція (структура наявних на ринку праці трудових ресурсів), товар (робоча сила), ціна (заробітна плата) [14, с. 9]. Так, наприклад, О. П. Єгоршин серед основних елементів ринку праці виділяє: сукупний попит (загальна потреба економіки у робочій силі), сукупну пропозицію (все економічне активне населення країни), вартість робочої сили, конкуренцію (між працівниками, роботодавцями), резерви робочої сили [15, с. 9].

Більш широкий погляд на визначення елементів ринку праці мають Ю. Г. Одегов і Н. А. Волгін. Згідно з їх точкою зору, до вищезазначених елементів належать: юридичні норми, економічні програми, трьохсторонні угоди і колективні угоди, соціальні виплати, інфраструктура ринку праці, альтернативні види діяльності [16, с. 140].

Окрім авторів серед суб'єктів ринку праці виділяють лише роботодавців та найманих працівників [17, с. 40]. Проте ряд вчених до складу роботодавців відносять: державу, зарубіжні держави, міжнародні організації [4, с. 39]. Найбільш поширеним є виділення трьох основних суб'єктів ринку праці (модель характерна для України): наймані працівники (та їх спілки), роботодавці (та їх об'єднання) та держава (її органи) [18, с. 141]. При цьому підкреслюється зростання значущості суспільних організацій у функціонуванні ринку праці молоді та необхідність виділення серед суб'єктів ринку праці молоді само зайнятих, профспілок, спілок підприємців [18, с. 163].

Відрізняються й існуючі погляди на інфраструктуру ринку праці. Так, О. В. Волкова вважає, що інфраструктура ринку праці – це сукупність об'єктів, що забезпечують функціонування ринку праці, сприяють зайнятості, регулюють відносини між роботодавцями і працівниками з приводу оплати праці, вирішення трудових конфліктів тощо [10]. Н. А. Волгін під інфраструктурою розуміє як сукупність інститутів сприяння зайня-

тості, професійній підготовці та перепідготовці кадрів, до її складу включає: мережу фондів зайнятості, центри зайнятості, центри підготовки та перепідготовки робочої сили [16, с. 145].

Іншими українськими вченими-економістами інфраструктура ринку праці визначається як «сукупність суб'єктів, які забезпечують організаційне, економічне, правове і науково-методичне функціонування ринку праці, не допускаючи стихійного його розвитку» [14, с. 204]. При цьому основною метою інфраструктури ринку праці є підвищення еластичності та ефективності функціонування його складових (у тому числі ринку праці молоді).

Деякі вчені розглядають інфраструктуру ринку праці, як систему трудового законодавства, служби зайнятості населення, навчальні заклади та профспілки в якості інституційних структур [15, с. 10].

Таким чином, не існує чіткого розмежування понять «суб'єкти ринку праці» та «інфраструктура ринку праці», оскільки за своєю сутністю більшість елементів інфраструктури водночас виступають як суб'єкти самого ринку праці та як об'єкти, що забезпечують його функціонування. І навпаки, деякі суб'єкти одночасно є складовими його інфраструктури, що певною мірою впливає і на функціонування ринку праці молоді, за урахуванням вікової структури деяких його суб'єктів.

Поряд з визнанням здобутків вчених у розвитку теоретичних питань аналізу ринку праці молоді є місце макроклімату ринку праці, як його елементу, під яким певне коло вчених: Н. А. Горелов [19], Ю. М. Остапенко [20] розуміють юридичні норми, економічні програми, трьохсторонні угоди і колективні угоди, міри державного регулювання, податкова політика та інше. О. В. Сардак зазначає «макроклімат формує середовище, в якому відбуваються всі процеси на ринку праці, тому стан та тенденції зміни його факторів слід враховувати усім суб'єктам ринку праці» [21, с. 198].

У зв'язку з вищевикладеним пропонується виділити узагальнюючі складові ринку праці молоді (рис. 1).

Перша складова – механізм функціонування ринку праці молоді (попит, пропозиція, ціна праці). Пропозицію на ринку праці молоді складає все економічно активне населення (зайнята в економіці молодь і безробітна молодь яка шукає роботу). Попит формується за рахунок потреби в робочій силі (як зайнятих, так і вакантних місць). Ціна праці є врівноваженням попиту та пропозиції на ринку праці молоді. Друга складова – суб'єкти ринку праці молоді та суб'єкти інфраструктури, тобто суб'єкти, що володіють певними ресурсами і мають вплив на його функціонування, вони мають вплив, якщо визначають, чи отримає ринок ті ресурси якими вони володіють, і яким чином їх будуть використовувати. Третя складова – макроклімат ринку праці молоді (законодавча, організаційна, соціально-економічна складові), під яким слід розуміти сукупність неконтрольованих зовнішніх по відношенню до ринку праці факторів, які здійснюють вплив на ринок праці молоді та тенденції його розвитку в майбутньому, тобто ті умови, у межах яких відбуваються усі процеси на ринку праці молоді. Законодавча складова визначає нормативно-правові основи функціонування ринку праці молоді. Організаційна складова містить державні урядові та неурядові організації які забезпечують функціонування ринку праці молоді на усіх рівнях. Соціально-економічна складова забезпечує соціальні та економічні засади функціонування ринку праці молоді, а саме – розробку політики зайнятості та соціального захисту населення, економічне стимулювання роботодавців до створення нових робочих місць.

Слід вважати за доцільне розглядати ринок праці молоді з точки зору інституціоналізму, адже соціально-економічні відносини які відбуваються на ринку праці молоді спираються на скритий фундамент контрактних відносин, які майже ніколи в явному вигляді не відображаються в письмових та усних угодах. Ця ідея, яка з

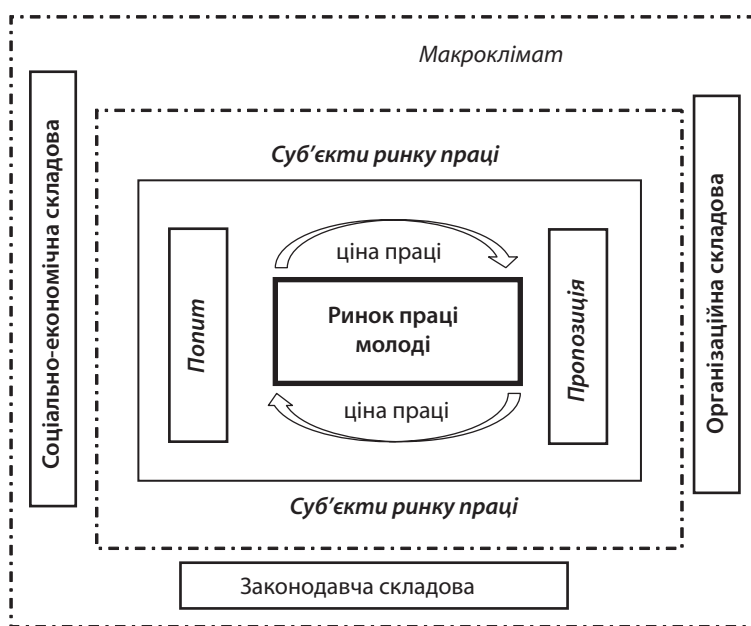

Рис. 1. Складові ринку праці молоді

позиції сучасного інституціоналізму, є базовою при визначенні інститутів, які, на думку Т. Парсонса, є набором правил, котрі задані соціально, а не є предметом якоїсь угоди між її учасниками [23, с. 123].

Так склалося в економіці, що категорія «інститут» набула сили домінуючої дефініції, яка дала назву та поштовх для формування цілого напрямку в економічній науці, оперування яким вважається більш природним у сучасному економіко-теоретичному лексиконі. Утилітарність слова «інститут» у сучасній літературі соціально-економічного напрямку набула такого поширення, що, без сумніву, ускладнює спробу виходу на конструктивне визначення того, що власне, може вважатися інститутом. Таким чином, визначення терміна «інститут» потребує певного вивірення в рамках нашого дослідження. Серед багатьох його визначень, запропонованих різними представниками інституціоналізму, розглянемо такі, що представлено в *табл. 1*.

в якому здійснюється діяльність організацій. За таких умов можливість вибору варіантів ефективних рішень та ефективної їх реалізації обмежується культурою, що склалася історично, формальними та неформальними правилами поведінки суб'єктів ринку праці молоді. А це означає, що сьогодення держава має будуватися за зразками, які, з одного боку, відповідають загальноцивілізаційним нормам, що тією чи іншою мірою визнані у світі, а, з іншого боку, враховувати умови та фактори, які визначають існування конкретної держави на основі її політичного, економічного й духовного життя [30, с. 9].

Грунтуючись на інституціональному підході, трансформаційні процеси на ринку праці молоді необхідно починати з розгляду структури економіки, тобто інституційних основ, які розглядають економічні процеси у двох площинах: як специфічної організації та як сукупність ринків, дія яких обмежена кордонами [30, с. 38].

Таблиця 1

Тлумачення сутності поняття «інститут» у науковій літературі

Автор/джерело	Зміст
Т. Веблен [22, с. 46]	Стійкі звичаї мислення, які характерні для великої спільноти людей
Т. Парсонс [23, с. 51]	Набори правил, які задані соціально
О. Уільямсон [24, с. 38]	Інституційне середовище – правила гри, що визначають контекст, в якому відбувається економічна діяльність
Д. Норт [25, с. 18]	Інститути – це правила гри в суспільстві, створені людиною обмежувальні рамки, які організують взаємовідносини між людьми та задають структуру спонукальних мотивів людської взаємодії
Д. Лафта [26, с. 28]	Використовується для позначення тих організацій, яких колективне існування не передбачає досягнення результату, який можна об'єктивно виміряти
У. Гамільтон [27, с. 234]	Мовний символ для кращого опису групи соціальних звичаїв, що означають переважний та постійний спосіб мислення, який став звичкою для групи або народу. Інститути встановлюють межі та форми людської діяльності

З викладеного випливає, що сутність категорії «інститут» формується на основі чотирьох складових частин, які можна зобразити у вигляді кола. А саме, при визначенні терміна явища макрорівня розглядаються як макроявища, що забезпечує розгляд інститутів, у тому числі в ринку праці молоді, як результат соціалізації та суспільного визначення. При цьому сутність категорії «інститут» безпосередньо пов'язано з легітимністю соціально-економічних процесів, що пов'язано з організаційно-правовими аспектами. Для інституту характерним є ознака соціальності з проявами природних та психологічних рис.

Отже, з урахуванням наведених складових частин категорії «інститут» можна зробити висновок, що вони є формою правових норм, неформальних правил, культурних стереотипів, традицій тощо, які не стільки обмежують, як спрямовують та полегшують людську діяльність.

Таким чином, ринок праці молоді слід розглядати як складну систему, де розвиток соціально-трудових відносин має випереджаючий та зростаючий характер, результатом якого є реорганізація форм господарювання, структури зайнятості та складових інститутів. Інституційна система ринку праці молоді постає як середовище,

Вплив на локалізацію та формування інституційної структури виробництва має національна економіка, яка визначає набір стимулів, обмежень в процесі функціонування суб'єктів в економічних системах.

Процес формування економічних структур обумовлений як економічними, так і етичними, культурними, політичними, релігійними чинниками тощо. Функціонування економічних суб'єктів у рамках економічних структур враховує вплив як екзогенних обмежень (господарська діяльність), так і загальнодержавних, що діють на даній території, тобто правила, обмеження і норми являють собою формальні інститути, які виникають на базі існуючих неформальних механізмів та правил. Аналізуючи структуру формальних інститутів, можна визначити, що вона є неоднорідною та складається як з економічних, політичних і правових інститутів (укладення контрактів на основі норм та законів).

У процесі функціонування системи соціально-економічних відносин значний вплив мають економічні, політичні інститути. Під формальними економічними інститутами розглядають [29, с. 68] права власності, як ефективне підґрунтя функціонування ринкової економіки, що має вирішальне значення.

При цьому важливо зазначити, що специфіка соціально-економічних відносин відображаються не тільки у формальних інститутах, великий вплив мають також традиції, етичні норми тощо, тобто неформальні інститути.

Неформальні інститути – це правила і механізми, які не закріплені в нормативно-правових актах, але сприяють регулюванню соціальних та економічних дій суб'єктів [29, с. 40]. Неформальні інститути, які є часткою суспільних відносин, виникають та передаються за рахунок соціальних механізмів, а саме за рахунок інформації [10].

Неформальні інститути є проявом стійких розумових моделей, які зазнають трансформацій внутрішніх інформаційних структур у процесі економічного розвитку. Тому важливо зазначити, що неформальні інститути є динамічними системами, які здатні до трансформаційних процесів та зазнають активного формуючого впливу з боку держави.

Застосування викладених положень інституціоналізму до аналізу функціонування ринку праці молоді дозволяє зробити висновок про те, що регулювання діяльності суб'єктів ринку праці молоді в умовах перехідної економіки здійснюється через функціонування як формальних, так і неформальних інститутів у процесі трансформації економічних систем. Інституціональна структура, яка забезпечує структурування соціально-економічних відносин на ринку праці молоді, представлена на рис. 2.

Наведена на рис. 2 інституційна структура ринку праці молоді включає його суб'єкти (трудова ресурси та роботодавців), систему державних інститутів, недержавні інститути (профспілки і агентства з працевлаштування), а також неформальні інститути етики, традицій, тіньової зайнятості. Однією з головних ролей державних інститутів ринку праці молоді є забезпечення мінімальних стандартів при втраті роботи, тобто за рахунок державного регулювання забезпечується збереження людського капіталу (наприклад, система державного страхування по безробіттю захищає людський капітал від передчасних галузевих, посадових або територіальних трансформацій).

Отже, функціонування формальних (державних та недержавних інститутів ринку праці, таких як біржі праці, приватні посередницькі організації з працевлаштування тощо) та неформальних інститутів ринку праці молоді повинно сприяти зниженню прихованого безробіття серед молоді. Державна політика на ринку праці й, зокрема ринку праці молоді, має бути спрямована на стимулювання ефективного функціонування інститутів.

На основі узагальнення наведених результатів дослідження автори дійшли висновку, що, аналізуючи процес функціонування ринку праці молоді, необхідно враховувати вплив інституційних обмежень і механізмів реалізації державної та регіональної політики, а також аспекти інституціональних та організаційних чинників впливу.

ВИСНОВКИ

Ринок праці є складовою частиною соціально-економічної системи, розміщення трудових ресурсів в еко-

номічних сферах діяльності та координація діяльності суб'єктів ринку праці в умовах перехідної економіки здійснюються через функціонування інститутів, що формуються в процесі трансформації економічної системи. Тому перспективи подальших досліджень полягають у кількісному та якісному вимірюванні складових інституціональної структури ринку праці молоді для того, щоб визначити залежність її руху від траєкторії попереднього розвитку, а також як система соціально-економічних відносин трансформується в часі. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Соціально-економічний розвиток України та її регіонів: проблеми науки та практики : монографія / За ред. В. С. Пonomаренка, М. О. Кизима, О. В. Раєвнєвої. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2010. – 340 с.
2. Назарова Г. В. Пріоритетні напрямки розвитку системи державного регулювання трудової діяльності працівників українських підприємств / Г. В. Назарова, Е. Р. Степанова // Бізнес Інформ. – 2011. – № 11. – С. 105–107.
3. Завіновська Г. Т. Економіка праці / Г. Т. Завіновська. – К. : КНЕУ 2003. – 300 с.
4. Калина А. В. Економіка праці : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. В. Калина. – К. : Міжрегіон. акад. упр. персоналом, 2004. – 272 с.
5. Колот А. М. Соціально-трудова відносина: теорія і практика регулювання : монографія / А. М. Колот. – К. : КНЕУ, 2003. – 230 с.
6. Мазурок П. Методологічні та інституціональні основи визначення інфраструктури ринку праці України / П. Мазурок // Регіональна економіка. – 2005. – № 1. – С. 51–56.
7. Grynevych L. Structural changes in economy and the labor market: European Union and Ukraine [Electronic resource] / L. Grynevych, O. Zirko // Економічний часопис-XXI. – 2014. – № 3-4 (1). – С. 16–19. – Mode of access : http://soskin.info/userfiles/file/2014/3-4_2014/1/Grynevych_Zirko.pdf
8. Егоршин А. П. Методология управления трудовыми ресурсами : монография / А. П. Егоршин, И. В. Гуськова. – Н. Новгород : НИМБ, 2009. – 352 с.
9. Рофе А. И. Рынок труда / А. И. Рофе. – М. : Изд-во «МИК», 2003. – 272 с.
10. Волкова О. В. Ринок праці : навч. посібник / О. В. Волкова. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 624 с.
11. Лібанова Е. М. Ринок праці / Е. М. Лібанова. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 224 с.
12. Денисенко М. П. Державне регулювання ринку праці в Україні / М. П. Денисенко // Економіка та держава. – 2007. – № 1. – С. 8–10.
13. Онікієнко В. В. Розвиток ринку праці України: тенденції та перспективи : монографія / В. В. Онікієнко, Л. Г. Ткаченко, Л. М. Смельяненко / За ред. В. В. Онікієнко. – К. : Рада по вивченню продуктивних сил України НАН України, 2007. – 286 с.
14. Васильченко В. С. Ринок праці: теоретичні основи і державна практика : у 2 ч. / В. С. Васильченко, П. М. Василенко. – К. : М-во праці, 2000. – 550 с.
15. Егоршин А. П. Управление персоналом : учебник для вузов / А. П. Егоршин. – 6-е изд., перераб. и доп. – Н. Новгород : НИМБ, 2007. – 1100 с.
16. Экономика труда: (социально-экономические отношения) : учебник / Под. ред. Н. А. Волгина, Ю. Г. Одегова. – М. : Экзамен, 2004. – 736 с.
17. Родионова Н. В. Руководство сотрудниками фирмы / Н. В. Родионова [и др.] ; под. ред. А. А. Крылова, Ю. А. Цыпкина. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 352 с.

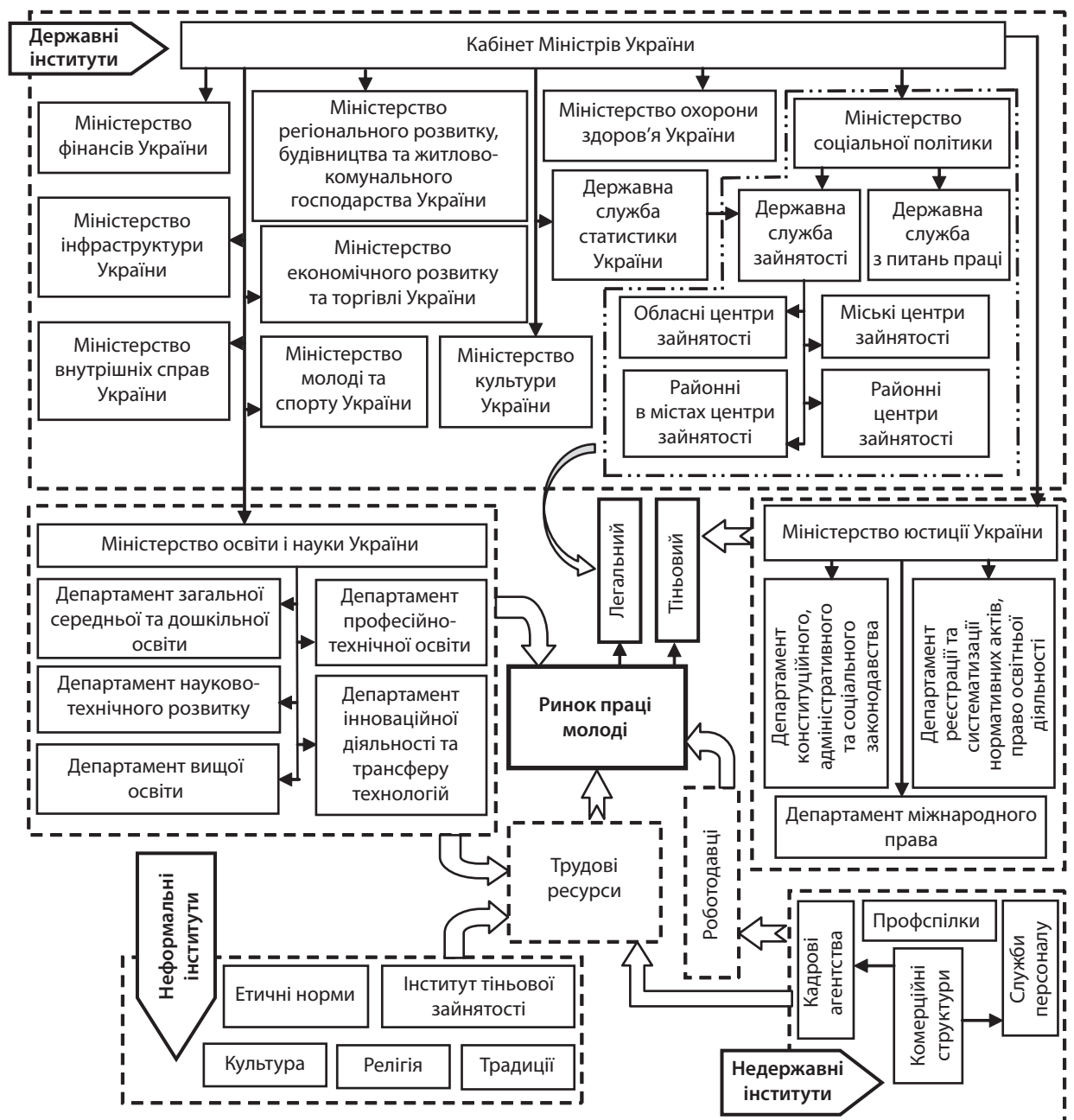

Рис. 2. Інституціональна структура ринку праці молоді

18. Колосова Р. П. Экономика персонала : учебник / Р. П. Колосова, Т. Н. Василюк, М. В. Артамонова. – М. : ИНФРА-М, 2009. – 896 с.

19. Горелов Н. А. Экономика трудовых ресурсов : учеб. пособие – 5-е изд. М. : ИНФРА-М, 2005. – 231 с.

20. Остапенко Ю. М. Экономика труда : учеб. пособие / Ю. М. Остапенко. – 2-е изд. – М. : ИНФРА-М, 2007. – 272 с.

21. Сардак О. В. Управління персонал-маркетингом: ідеогенез, інструментарій, синергія : монографія / О. В. Сардак. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2012. – 664 с.

22. Веблен Т. Теория праздного класса / Т. Веблен / Пер. с англ., вступ. ст. С. Г. Сорокиной ; общ. ред. В. В. Мотылевой. – М. : Прогресс, 1994. – 367 с.

23. Parsons, T. Structure and Process in Modern Societies / Talcott Parsons. Glencoe : The Free Press, 1960. – 344 p.

24. Уильямсон О. Экономические институты капитализма / О. Уильямсон / Пер. с англ. – СПб. : Лениздат ; SEV Press, 1996. – 702 с.

25. Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики / Д. Норт / Пер. с англ. А. Н. Нестеренко. – М. : Фонд экономической мысли, 1997. – 180 с.

26. Лафта Д. Эффективность менеджмента организаций / Дж. К. Лафта. – М. : Русская Деловая Литература, 1999. – 320 с.

27. Корнійчук Л. Я. Історія економічної думки України : навч. посібник / Л. Я. Корнійчук. – К. : КНЕУ, 2004. – 431 с.

28. Геєць В. М. Формування моделі державності і розвиток громадянського суспільства / В. М. Геєць // Трансформація моделі економіки України (ідеологія, протиріччя, перспективи) / За ред. акад. НАН України В. М. Геєця. – К. : Логос, 1999. – 500 с.

29. Нестеренко А. Переходный период закончился. Что дальше? / А. Нестеренко // Вопросы экономики. – 2000. – № 6. – С. 4–17.

REFERENCES

- Denysenko, M. P. "Derzhavne rehuliuвання rynku pratsi v Ukraini" [State regulation of the labor market in Ukraine]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 1 (2007): 8-10.
- Egorshin, A. P. *Metodologiya upravleniya trudovymi resursami* [Methodology of human resource management]. N. Novgorod: NIMB, 2008.
- Egorshin, A. P. *Upravleniye personalom* [Personnel management]. N. Novgorod: NIMB, 2007.
- Ekonomika truda: sotsialno-ekonomicheskiye otnosheniya* [Labor Economics : socio-economic relations]. Moscow: Ekzamen, 2004.
- Grynevych, L., and Zirko, O. "Structural changes in economy and the labor market: European Union and Ukraine". http://soskin.info/userfiles/file/2014/3-4_2014/1/Grynevych_Zirko.pdf
- Gorelov, N. A. *Ekonomika trudovykh resursov* [The economy of labour resources]. Moscow: INFRA-M, 2005.
- Heiets, V. M. "Formuvannya modeli derzhavnosti i rozvytok hromadianskoho suspilstva" [Formation model of the state and civil society]. In *Trasformatsiia modeli ekonomiky Ukrainy (ideolohiia, protyrichchia, perspektyvy)*. Kyiv: Lohos, 1999.
- Kalyna, A. V. *Ekonomika pratsi* [Labor Economics]. Kyiv: MAUP, 2004.
- Kolosova, R. P., Vasiliuk, T. N., and Artamonova, M. V. *Ekonomika personala* [Personnel Economics]. Moscow: INFRA-M, 2009.
- Korniichuk, L. Ya. *Istoriia ekonomichnoi dumky Ukrainy* [History of Economic Thought Ukraine]. Kyiv: KNEU, 2004.
- Kolot, A. M. *Sotsialno-trudovi vidnosyny: teoriia i praktyka rehuliuвання* [Labor Relations: Theory and Practice regulation]. Kyiv: KNEU, 2003.
- Lafta, D. *Effektivnost menedzhmenta organizatsiy* [The effectiveness of the management of organizations]. Moscow, 1999.
- Libanova, E. M. *Rynok pratsi* [Labor market]. Kyiv: Tsentri navchalnoi literatury, 2003.
- Mazurok, P. "Metodolohichni ta instytutsionalni osnovy vyznachennia infrastruktury rynku pratsi Ukrainy" [Methodological and institutional basis for determining labor market infrastructure in Ukraine]. *Rehionalna ekonomika*, no. 1 (2005): 51-56.
- Nazarova, H. V., and Stepanova, E. R. "Priorytetni napriamky rozvytku systemy derzhavnoho rehuliuвання trudovoi diialnosti pratsivnykiv ukrainskykh pidpriemstv" [Priority directions of development of state regulation of employment of employees of Ukrainian companies]. *Biznes Inform*, no. 11 (2011): 105-107.
- Nort, D. *Instituty, instytutsionalnyie izmeneniya i funktsionirovaniye ekonomiki* [Institutions, institutional change and economic performance]. Moscow, 1997.
- Nesterenko, A. "Perekhodnyy period zakonchilsia. Chto dalshe?" [The transition period is over. What's next?]. *Voprosy ekonomiki*, no. 6 (2000): 4-17.
- Ostapenko, Yu. M. *Ekonomika truda* [Labor Economics]. Moscow: INFRA-M, 2007.
- Onikiienko, V. V., Tkachenko, L. H., and Yemelianenko, L. M. *Rozvytok rynku pratsi Ukrainy: tendentsii ta perspektyvy* [The development of the labor market of Ukraine: trends and prospects]. Kyiv: Rada po vyvchenniu produktyvnykh syl Ukrainy NAN Ukrainy, 2007.
- Parsons, T. *Structure and Process in Modern Societies*. Glencoe: The Free Press, 1960.
- Ponomarenko, V. S. *Sotsialno-ekonomichnyi rozvytok Ukrainy ta yii rehioniv: problemy nauky ta praktyky* [Socio-economic development of Ukraine and its regions: the problems of science and practice]. Kharkiv: INZhEK, 2010.
- Rodionova, N. V. et al. *Rukovodstvo sotrudnikami firmy* [The management employees of the company]. Moscow: YuNITI-DANA, 2002.
- Rofe, A. I. *Rynok truda* [The labour market]. Moscow: MIK, 2003.
- Sardak, O. V. *Upravlinnia personal-marketyngom: ideohenez, instrumentarii, synerhiia* [Management staff-marketing: Diogenes, tools, synergy]. Donetsk: DonNUET, 2012.
- Uiliamson, O. *Ekonomicheskiye instituty kapitalizma* [The economic institutions of capitalism]. St. Petersburg: Lenizdat, 1996.
- Volkova, O. V. "Rynok pratsi" [Labor market]. http://pidruchniki.com/ekonomika/rinok_pratsi_-_volkova_ov
- Vasylchenko, V. S., and Vasylenko, P. M. *Rynok pratsi: teoretichni osnovy i derzhavna praktyka* [Labor market: theoretical framework and state practice]. Kyiv: M-vo pratsi, 2000.
- Volkova, O. V. *Rynok pratsi* [Labor market]. Kyiv: Tsentri uchbovoi literatury, 2007.
- Veblen, T. *Teoriya prazdnogo klassa* [The theory of an idle class]. Moscow: Progress, 1994.
- Zavinovska, H. T. *Ekonomika pratsi* [Labor Economics]. Kyiv: KNEU, 2003.